

av Marie Granlund m.fl. (S)

Åtgärder mot narkotikamissbruket

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av förebyggande arbete mot narkotikamissbruk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att inom ramen för det nordiska samarbetet fortsätta att verka för en restriktiv narkotikapolitik.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bekämpning av narkotikabrottslighet.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om missbrukarvård och projektet Ett kontrakt för livet.

¹ Yrkande 3 hänvisat till JuU.

Motivering

Under 1990-talet kunde vi se en ökning av narkotikamissbruk, framför allt bland ungdomar. Andelen 15-åringar som uppgav att de provat narkotika trefaldigades. Orsakerna var flera. Tillgängligheten till narkotika i Sverige ökade på grund av att det kom in mer droger över våra gränser. När Sovjetunionen och östblocket föll samman, öppnades samtidigt transportvägarna för narkotika österifrån. Dessutom medförde den ekonomiska krisen att de sociala problemen ökade. Att ökad social stress kan medföra ökat drogberoende är välkänt.

Skåne är särskilt utsatt för drogmissbruk på grund av att nästan all tung narkotika som kommer in i Sverige går via Skåne. I Skåne har problemen med droganvändning varit större än i övriga Sverige.

För att bryta utvecklingen antog riksdagen på den socialdemokratiska regeringens förslag en narkotikahandlingsplan 2002. Det förebyggande arbetet förstärktes, såväl lokalt som centralt. Informationskampanjer drogs i gång, kommuner och landsting tog fram egna handlingsplaner och ett stort antal lokala drogförebyggare anställdes för att samordna det förebyggande arbetet.

Stora resurser användes också till forskning och utvärdering, bland annat för att utforma strategier för att möta nya narkotikahot. Det centrala arbetet kom att ledas av Mobilisering mot narkotika. Utgångspunkten var att det inte bara behövdes mer pengar till det förebyggande arbetet, utan också en stark nationell resurs för att driva det narkotikaförebyggande arbetet. Nya metoder behövdes tas fram och gamla metoder utvärderas.

Arbetet var framgångsrikt. Efter 1990-talets ökande trend, vände kurvorna nedåt under 2000-talet. Andelen ungdomar som i nationella undersökningar uppgav att de provat narkotika minskade år efter år. Och det fanns inga tecken på att det berodde på att tillgängligheten minskade, för det gjorde den sannolikt inte. Det var snarare så att ungdomars motståndskraft och vilja att säga nej till droger ökade under dessa år.

Efter regeringsskiftet 2006 lade den borgerliga regeringen emellertid ned Mobilisering mot narkotika. Idag står det nationella förebyggande arbetet i praktiken utan ledning, och man har skingrat den specialkompetens som byggdes upp under dessa år. Även om uppgifterna överförts till andra myndigheter är risken stor att arbetet blir otydligare och tappar i fokus, tempo och samordning. På sikt hotas också kommunernas förebyggande arbete.

Särskilt allvarligt är detta mot bakgrund av att en ny drog nu på allvar fått fotfäste i Sverige, nämligen kokain. Den har tidigare varit mycket sällsynt, men på grund av att narkotikasmugglarna nu hittat vägar in i Västeuropa från Sydamerika, växer det problemet i hela Europa. Det är mycket oroväckande. När kokainet kom till USA förändrades drogmarknaden fullständigt, och drogen har spelat en stor roll för att skapa den misär vi nu ser i de amerikanska storstädernas utsatta bostadsområden.

Det är således mycket angeläget att regeringen återtar det nationella initiativet i det drogförebyggande arbetet, och återigen sätter upp ett nationellt centrum för att driva arbetet framåt.

Polisens gatulangningsgrupper.

För att förhindra handel på gatunivå och att öppna drogmarknader etableras krävs särskild kompetens. I takt med att polisväsendet byggdes ut under förra mandatperioden

avsatte polismyndigheterna, bland annat i Skåne, allt större resurser till bekämpning av narkotikabrottsligheten. De särskilda gatulangningsgrupperna visade sig vara mycket effektiva. Det är därför särskilt viktigt, när drogsituationen av allt att döma blir allvarligare under kommande år, att polismyndigheterna fortsätter att prioritera denna form av polisarbete.

Missbruksvård

Den socialdemokratiska regeringen 2002-2006 startade ett särskilt projekt för att effektivisera och bygga ut missbruksvården för de allra tyngsta missbrukarna, de som tvångsomhändertas. Det gick under namnet "Ett kontrakt för livet", och syftade till att förbättra vårdkedjan genom att bland annat säkerställa att det alltid fanns en god eftervård för den som blivit fri från sitt missbruk.

Till och med 2009 tecknade 300 tunga missbrukare som tvångsomhändertagits enligt lagen om vård av missbrukare (LVM) ett kontrakt för sitt eget tillfrisknande. De tre första månaderna tillbringade de sedan, liksom i vanliga fall vid LVM, på en av statens institutioner. Efter tre månader övergick vården i öppnare form, och då blev missbrukaren kommunens ansvar. För de 300 personerna med kontrakt betalade staten 80 procent av kostnaden för vården efter institutionen.

En tredjedel av missbrukarna blev på detta sätt fria från sitt missbruk med hjälp av "Ett kontrakt för livet", vilket är ett gott resultat mot bakgrund av att det rör sig om personer som från början tvångsomhändertagits, och alltså haft mycket låg motivation för att bli fria från sitt missbruk.

Detta program lades emellertid ner av den borgerliga regeringen. Det är mycket olyckligt, och vi anser att regeringen ska återkomma till riksdagen med nya förslag som stärker missbrukarvården och säkerställer att det också finns en god eftervård.

Stockholm den 23 september

2011

Marie Granlund (S)

Anders Karlsson (S)

Annelie Karlsson (S)

Bo Bernhardsson (S)

Kent Härstedt (S)

Kerstin Engle (S)

Kerstin Nilsson (S)

Leif Jakobsson (S)

Hillevi Larsson (S)